

Mijn zus Sarra

Roman

Polly Heyrman

Voor Daniël

“Ieder meent dat zijn pak het zwaarste is”

-- gezegde

© 2020 Polly Heyrman / Mijn zus Sarra

Yanga.mijnbestseller.nl

Tweede druk

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Mijn zus Sarra

Roman

Proloog

Ik ben geboren in de winter. Vijf kilo woog ik, het gewicht van een krat tomaten. Sneeuw had zich aardig opgehoopt rond de eenzame hoven door de strakke wind, een van de koudste winters ooit, wanneer ik, voorzien voor begin januari, eind januari ter wereld kom. Haar bekken is niet breed genoeg, voorspelde een bevriende boerin, het wordt een ezelsdracht van tien maanden.

Inderdaad, ons moeder Louiza is er met een arbeid van zeventien uur, gevolgd door een spoedkeizersnee niet handig vanaf gekomen.

De eerste jaren groeide ik op in een hoveniersgezin te midden van landerijen. Als je er nu naartoe zou gaan, zou je merken dat de vergankelijkheid er hard heeft in geknuppeld. De gezinswoning van mijn ouders, gesitueerd op een hectare grond lag pal aan een bocht waar het zicht op naderend verkeer nul was. De kronkelige straat waar dagelijks amper een drietal voertuigen passeerden, inclusief paard en tractor, hield gevaar in. Bouwovertredingen, een quasi onbestaand begrip in die periode, waren hier de oorzaak van. Katten die opeens uit de gracht sprongen, kwamen vaak om door auto's die plots roekeloos om de hoek stoven. Het was hier, een omgeving van door boeren en tuinders

gecontroleerde natuur, dat ik mijn eerste indrukken opdeed: de pauw die regen aankondigde, de geur van mest en nat hooi, het oogsten van bieten en graan, het geruis van hoge populieren in nabijgelegen hoevelanderijen. En dan waren er de tomaten, veel tomaten. Rondom het huis loerden duizenden exemplaren in grote serres door mistroostige ramen. Ook de burens hadden ze, en de overburens. Onder gekalkt glas zagen ze zonder ongedierte het licht. Vader bouwde een volière naast een grote tank met olie die diende om serres te verwarmen. Hij kocht parkieten, gele en groene. Ik mocht ze in de volière vrijlaten en keek uren door de gaasdraad hoe ze hun voer aten en water dronken. Op hun stokjes zagen ze er erg sociaal uit: wippend, fladderend, kwetterend. Het leven op het erf ging zijn gang. In het hoogseizoen werden tomaten geplukt, en reed pa de vol geladen vrachtwagen naar de veiling. Het dagelijkse werk kenmerkte zich door herhaling. In de immens grote garageplaats achter het huis slenterde ik alleen rond. Sarra, mijn kleine zusje, speelde liever met poppen. Ik wilde piloot worden om elke dag de zon te zien en maakte zelf vliegtuigjes van papier, die ik in de garage liet rondvliegen. Tegen de muren stonden op maat gemaakte houten kisten gevuld met reserveglas voor de serres, in het midden tuinbouwmachines en de vrachtwagen van vader. Dagelijks werden er zaken aan huis geleverd om ons te voorzien van levensmiddelen. Iedere

weekdag kwam de bakkersvrouw aangereden, zij legde vers verpakt brood op een grote kist met glas. Tweemaal per week was ik getuige van de levering van 'Worstman' die ons bevoorradde met diepvriesvlees.

Toen ik zes jaar oud was, kondigde moeder op een dag aan dat ik voor het eerst naar school ging. Eenmaal aangekomen bij de halte van de schoolbus voelde ik me lichtjes verontrust wanneer een groen gevaarte kwam aangereden en vlak voor onze neus stopte. Ik klom de trap op en moeder overhandigde mij aan de vriendelijke busbegeleidster. De bus zette zich in beweging terwijl moeder kleiner en kleiner werd aan de horizon. Gezeten aan het raam riep ik in paniek om moeder die als een stip verdween. Helemaal alleen zat ik op het bankje aan het raam. Ik had toen echt de gedachte dat mijn vertrouwde wereld was ingestort.

Enkele jaren later is vader is vertrokken en heeft mijn zus meegenomen naar Eikelenbosch, een plaatsje in Noord-Brabant. Zij is daar naar school gegaan en met strenge hand opgevoed. Ik bleef met moeder achter. Ze is drie jaar geleden gestorven aan kanker. Sarra en ik hebben een tijd lief en leed gedeeld als broer en zus maar zijn gescheiden van elkaar opgegroeid.

DEEL I

‘Kwart over zeven Carlos. Opstaan.’

Haar stem schalt door de slaapkamer.

‘Je haardos ligt in de war en je maakt een armzalige indruk.’

Sarra, net vijfenveertig geworden en enkele jaren jonger dan ik, taxeert me zoals ze haar rozen bekijkt. Nauwkeurig en grondig, op zoek naar meeldauw.

Ze ligt naast me, rukt aan het gordijn, zodat er een straal licht binnenvalt.

‘Ik heb gedroomd,’ antwoord ik met gesloten ogen, de lakens strak om me heen.

‘Goed, dan heb je geslapen.’

‘Ik moest in Brussel zijn, maar ik reed steeds weer verkeerd. Uren aan een stuk.’

‘Prima man, dan ben je uitgerust.’

‘Nee, ik ben juist moe, zo moe,’ pruttel ik tegen. ‘Ik kon de uitgang niet vinden.’

Mijn dromen herhalen zich, volgens eenzelfde patroon. Ik speel er zelf de hoofdrol in. Meestal droom ik over hetzelfde maar nu was het anders. Mijn lichaam voelt stram aan, alsof ik amper

geslapen heb. Het openstaande raam gooi ik met een smak dicht.
Op het vogelconcert hoef ik geen abonnement te hebben.
Rustig wakker worden na een intense droom is er niet bij
vanochtend. Ze kleedt zich aan in de badkamer. Even later is ze al
bezig in de keuken.

‘Je eten voor vanmiddag ligt klaar.’

‘Welke dag is het vandaag?’ roep ik naar beneden.

‘Maandag.’

Voorzichtig daal ik de trap af, voet voor voet. Laat mijn hoofd
hangen.

‘Wat is er? Ga je niet werken?’ De toon van haar stem is anders
nu, spottend bijna.

‘Ik ben arbeidsongeschikt. Mijn rug, zie je.’ De reumatoloog heeft
me verboden urenlang op een stoel te zitten.

Het broodmes dat Sarra weleens hanteert om versgebakken
brood mee te snijden, gaat op en neer, alsof ze gaat zegenen. Het
lemmet glinstert in het ochtendlicht. Ze bekijkt me van top tot
teen met een vreemde blik in haar ogen.

‘Al een tijdje eigenlijk.’

‘Wat doe je dan de hele dag?’

‘Naar de cinema soms.’

‘Je bent geschikt.’

Uitweiden over mijn noodsituatie is niet aan de orde.

‘Op het werk zullen ze lachen.’

Ik denk na over haar woorden, laat ze over me heen rollen. Mijn lichaam protesteert, dat is erger.

‘Ik moet bewegen. Bewegen. Bewegen.’

Ze knikt goedkeurend, schenkt hete koffie voor me uit. Er kan een glimlach af.

‘Het was maar een grapje. Denk je nu echt dat ik dat meende, wat ik zei, over dat geschift?’

‘Tuurlijk.’ Ik brom wat, buk me om te gaan zitten.

‘Zet je aan tafel.’

Snel neem ik een slok dampende koffie van een mok en zet mijn tanden in een broodkorst.

‘Een tijdje terug heb ik de burens ontmoet.’

‘Wat? Zijn er nieuwe burens?’ Mijn stem gaat de hoogte in, ook al heb ik in het verleden nooit interesse getoond.

‘Lijkt me een vriendelijke vrouw te zijn. Ze sprak over haar man Herman.’

De kat komt binnengewandeld, houdt halt naast een bordje op de grond. Ik slaak een zucht, kijk dan op naar het beeld van mijn zus dat nooit uit mijn geheugen zal gewist worden. Als een blok beton verspert Sarra het deurgat. Voorzien van brede heupen, torst ze zware billen, die haar een mannelijk loopje bezorgen.

‘Sarra, je mag het me niet kwalijk nemen, mijn artrose in de knie.’

‘Dat vermoedde ik al. Je mankt als een muilezel.’

Ze plukt haar handtas van de stoel, laat haar ogen bezorgd van het broodmandje naar mij gaan.

‘Bon, ik ga werken. We praten later wel.’

Even later hoor ik de deur dichtslaan.

Voor mij is het duidelijk. Ze wil me zo snel mogelijk terug aan het werk zodat ik weer terug alle rekeningen betaal.

De buren zeggen dat onze tuin een plaatje is. Heerlijk is dat! Al het harde werk levert dus iets op.

Het mooiste tuintje van Eerberg zeggen ze, het resultaat van uren knippen, zaaien en schoffelen met hoogwaardig gereedschap. Er staan zelfs waterlelies in het vijvertje. Iedereen wil ze zien maar wij hebben liever geen pottenkijkers. We doen het nu samen Carlos en ik, toch ben ik er beter in.

Die buren van het hoekhuis hebben een kind van ongeveer acht jaar. Bij sommigen gaat zwanger worden vanzelf, daar ben ik echt jaloers op. Hun namen staan op de bel: Herman & Alicia Van Overloop.

Behalve het feit dat mijn broer en ik nieuwe buren hebben gekregen is alles in mijn leven in de laatste tien jaar hetzelfde gebleven. En hetzelfde geldt voor mijn broer. Sinds een half jaar rijdt hij vier dagen per week, op doktersadvies om zijn rug en knieën te sparen. Het harde leven van een buschauffeur, het als een gek stoppen aan ieder kruispunt is recent nog meer afgevlakt naar een rustiger programma. Het blijft belangrijk volgens zijn arts dat hij af en toe productief is. Toch weet ik nu al dat hij straks gewoon thuis zal blijven, ook al is het dubbel zo hard werken voor zijn collega's. Op papier wellicht een burn-out, de ziekte van deze tijd. Op een bepaald moment zal hij voor lange tijd beschikbaar moeten zijn om leuke boerderijen te bezichtigen, zijn grote droom. En als hij dan al zijn vakantie heeft opgesoupeerd blijft er geen tijd meer over om naar

Italië te reizen. De asociale maar alerte jongen, zoals ik hem altijd heb beschreven, kijkt uit naar de toekomst.

Ik heb gedroomd dat ik naar het commissariaat moest gaan. In de gesprekskamer zat een man in uniform klaar. Voorovergebogen plofte ik me neer op een eenvoudige metalen stoel in een ietwat donker vertrek, een achterkamer van het politiekantoor van Eerberg.

‘Je nam onlangs een bijbaantje als redder. Hoe is dat gekomen?’

‘Ik heb er vorige maand gesolliciteerd.’

‘Nochtans ben je buschauffeur van beroep.’

‘Inderdaad, ik rij met een bestelbus en ben ook bediende.’

Hij typte mijn woorden uit op een laptop. Gebeurtenissen over een dag die ik liever wil vergeten.

‘Werk je vandaag?’ vroeg een sproeterige mevrouw aan het loket.

Ik maakte er een praatje bij. Mijn eerste dag als redder was net van start gegaan en ik voelde me best trots.

De agent stopte met typen, keek me aan alsof ik zijn zin moest afmaken. En dan volgden de gebeurtenissen op in mijn hoofd, zoals ik ze me nog haarfijn herinner.

In een spiegel tekende ik mijn snorretje bij met een potlood. Ik kleedde me om. Er lagen shorts en slofschoenen voor me klaar. Maar eerst was ik gaan zwemmen. En dan volgde een drama. Ik heb mijn best gedaan, getracht het kind te reanimeren. Na de mond-op-mondbeademing werd ik onwel. Mijn rugpijn flakkerde op, mijn knieën knikten. Ik kneep net in de kinderhand om te voelen of Hansje zich herstelde en terug ademde, wanneer een

zware stem achter me zei: 'Ik neem het vanaf hier wel over.'

Een ambulancier. Vanaf toen ben ik in elkaar gezakt. Wat er daarna gebeurde weet ik niet meer. Dat wilde ik hem zeggen, maar ik zei niets. Wachtte de vragen af.

'Hoe ben je erop gekomen om daar te werken als redder?'

'Gewoon. Toen ik mij op een woensdag weer eens aan de balie meldde, vertrouwde de dame me toe: Jij komt hier nu wekelijks. Zou je hier willen werken?'

Slechts drie dagen heb ik erover nagedacht. Redder voor een paar uurtjes per week. In het geval van een tekort aan personeel moet een zwembad sluiten. Dat gegeven kan mijn hobby in gevaar brengen, bedacht ik.

In het huis van moeder, waar ik in de droom woonde, beschikte ik enkel over koud water. De boiler was al maanden stuk en een loodgieter durfde ik niet binnen te laten, omwille van troep in huis. Een betaalde zwembeurt, gevolgd door een warme douche klonk als muziek in mijn oren.

Ik ging nog een stapje verder.

'Redden is me op het lijf geschreven. Ik ben een prototype.'

'Waarom zeg je dat? Vanwaar de stelligheid achter die bewering?'

'Laten we stellen dat ik een hoger doel zoek.'

'Zoals?'

‘Vroeger was ik op zoek naar de hoogste waarheid. Een soort van zoektocht naar een spiritueel verlangen om boven een aantal zaken uit te stijgen.’

‘Het raadsel van de mensheid te ontcijferen,’ vulde hij aan.

‘Ja, zoiets.’

‘Ga verder.’

‘Ik toonde elan tijdens zwemoefeningen, bezat een diploma en had voldoende spierkracht om een ton uit het water te trekken.’ Een gesprek met de manager volgde. Al lachend had ik eraan toegevoegd: ‘Als kind was ik een echte waterrat.’

De loketbediende toonde het gebouw. Een schoonmaakploeg was bezig in de kleedruimte in een nevel van ammoniak. Ik volgde haar tot in de hoge hal, waar het gerimpelde water fonkelende als sneeuw. Vanop het balkon staarde ik gefascineerd naar beneden. Ze wenkte me door te lopen, langs muren in mozaïek. Ik heb het niet zien aankomen, dat wat volgde. Intussen gaf ze uitleg. Enkele ogenblikken later liet ze mij de kleedkamer zien. We liepen verder.

‘En hier in de personeelsruimte nemen onze redders hun pauze.’

Rustig nam ik de ruimte in me op.

Na de kennismaking mocht ik starten op proef. Een bijbaantje als redder, zes uur per week. Gekleed in spierwitte tennishort en T-shirt stond ik klaar in de grote hal, waar het kindergejoel oorverdovend was. Er waren een tiental baders

aanwezig en er stroomden steeds meer kinderen binnen, langs een doorgang die naar de kleedkamers leidde. Om te beginnen wandelde ik het bad rond en telde het aantal zwemmers, slenterde heen en weer. Op de rug van mijn T-shirt prijkten de letters in helderblauw. 'Redder'. Zonlicht viel door ramen binnen. Een uur verstreek. De broeierige warmte maakte me slaperig. Blij dat ik een verschil kon maken begon ik spontaan te neuriën, de handen in de zakken. Met het fluitje om de hals beklom ik de redderstoren. Het was best hoog dus hield ik me stevig vast aan de zijkant van de stoel. Mijn hoofd duizelde wanneer ik naar beneden keek. Van boven oogde het zwembad klein en vielen de blauwe strepen op de bodem op. Uit plichtsbesef schuimde mijn blik het bad af. Hoofden en armen, net schaakstukken, bewogen in verkleinde schaal over het wateroppervlak. Een jonge bader zwom af en aan, hield het voor bekeken, maakte minuten later een plank en dook onder water. Dit zou een paard geweest kunnen zijn, zei een stem in mijn achterhoofd. Even later dreef een kind als een vlot achteruit, slikte water in en wilde er dan meteen uit. Een pion werd ingenomen. Een scholier volhardde in geploeter naast een touw met rode kralen dat het bad overspande. Ook dat schaakstuk haalde ik in gedachten weg. Ik stelde me voor dat ik een zwembril omdeed en van de hoogste plank in het water sprong. Water drong mijn neus en oren binnen.